

קבורתנו שאין לה דומע ולא מקונן

ארבעה שירים

מאיטלקית: אסף בנרף

אוגו פוסקולו (Ugo Foscolo, 1778-1827) — משורר וסופר איטלקי, מחשובי היוצרים האיטלקיים בשנות התפר שבין המאה ה־18 למאה ה־19. נולד בשם ניקולו פוסקולו באי זקינתוס שביוון לאב איטלקי ולאם יוונייה. משך כל חייו נדד וגלה בין יוון, דלמטיה (כיום בקרואטיה), איטליה, צרפת, שווייץ ולבסוף אנגליה. פוסקולו היה פטריוט ואידאליסט והיה מעורב בדיונים הרבים שהציתה נפילתה של רפובליקת ונציה. בתחילה היה תומך נלהב של נפוליאון ואף בהמשך לחם למענו בצבא צרפת, אך לאחר שמסר נפוליאון את ונציה לאוסטרים בהסכם קמפ־פורמיו הצטננה התלהבותו. בהשפעת אותו אקלים פוליטי חיבר את הרומן "מכתביו האחרונים של יאקופו אורטיס", מעין גרסה פוליטית של "יוסורי ורתר הצעיר" לגתה, המבוססת אף היא על מקרה אמיתי. מלבד הרומן נודע פוסקולו כיום בעיקר בזכות שתי האודות "ללואיג'ה פאלאוויצ'יני שנפלה מסוס" ו"לחברה שהחלימה", הפואמות "על הקברים" ו"הגרציות", וכן תריסר סונטות. בסונטות ניכרים ניצני התפיסה הרומנטית המערערים את האסתטיקה הניאוקלאסית, בהם פסיחות ויצירת רצף תחבירי בין הבתים ולפעמים אף בין המרובעים למשולשים. עם המוטיבים העיקריים של הסונטות ניתן למנות את הקיטוב מחשבה־רגש, הזרות והגלות, האהבה ואהבת המולדת, האידיאלים היווניים הקלאסיים וחרדת המוות.

א"ב

לזקינתוס

לא אָגע לעולם בגדותיך, גדות נשגבות,
שֶׁבֶּהֶן בְּנֵעוּרֵי הַשְּׁתַרְעַ גּוֹפֵי הַלֶּבֶן,
אֲדַמַּת זְקִינְתוֹס, אֶת הַנִּבְטָת בְּגַל אֲדוּוֹת,
שָׁבוּ וְנוֹס נולדה בתולה, בִּימָהּ שֶׁל יוֹן,

שֶׁהִשְׁכִּילוּ סְגֻלוֹת חֵיוֹכָה הָרֵאשׁוֹן לְצוּוֹת
שִׁיפְרוּ וַיּוֹרִיקוּ אֵיִים, וְלִכֵּן עַל זִיוֹן
שֶׁל שִׁכְבוֹת־הַעֲנָן וְעַל סִבְךְ הַעֲנָף הָעֵבֶת
לֹא שָׁכַח הַפִּיטָן לְשׁוֹרֵר שִׁיר מוֹפֵת, וְכִיּוֹן

שֹׁמֵר גּוֹרְלוֹת שְׁבִיִּים וְשׁוֹרֵר גְּלִיזוֹת,
אוֹדִיסֵאוֹס, לְמוֹד פְּרַעֲנוֹת וְעֵטוֹר תַּפְאָרָה
שָׁב אֶל אִיתָקָה זֹו הַסְּלֵעִית לְנִשְׁקַע עֶפְרָה.

זֶכֶר בְּנֵךְ, זִילְתִּי זֶה הַשִּׁיר, לֹא עֲתִיד לָךְ לִהְיוֹת,
הוֹ אֶרְצִי וְאִמִּי: הַגּוֹרֵל הֵן זֹאת לָנוּ כּוֹנֵן:
קְבוּרַתְנִי, שְׂאִין לָהּ דּוֹמֵעַ וְלֹא מְקוֹנֵן.

במותו של האח ג'ובאני

יּוֹס אָחֵךְ, אִם לֹא אֲתֵמִיד בְּבְרִיחָתִי
מֵעִיר לְעִיר, וְדַאי תִּרְאֶה כִּיצַד אֶכְרַע
עַל אֲבִנֶךָ, אָחִי, שׁוֹטֵחַ יִפְחָתִי
עַל זִיו שְׁנוֹתֶיךָ הַרְכוֹת אֲשֶׁר הִכְרַע.

הָאֵם בְּדַד תִּשָּׂא יְמֶיהָ הַפְּחוּתִים,
אֶל אֶפְרָךְ הַמַּחְרִישׁ אֶת שְׁמִי תִקְרָא,
אָךְ אֲלִיכֶם לְשׁוֹא כָּל אִיבְרֵי פְּשׁוּטִים.
אִם מִמְּרָחֵק אֶכִּיר גִּגּוֹת הַמְּכוּרָה,

אֲחוּשׁ בְּרָגֵז הָאֵלִים וּבַתְּעוֹקוֹת
הַחֲבוּיוֹת אֲשֶׁר הִפְכוּ יְמֶיהָ סֵעַר,
וְאַתְּפִלֵּל כִּי בַחּוּפָה אוֹכֵל לְשִׁקְטִי.

מִתְקוּוֹתִי אָךְ זֶה נִשְׁאָר, חָלָל וּפֶעֶר!
בִּיּוֹם הַהוּא, זָרִים, הִשְׁבִּיבוּ לַפְּחוֹת
אֶת עֲצָמוֹתַי אֶל חִיק הָאֵם מִכֵּת הַצֶּעֶר.

אולי מפני שצ'לם את לשקט הנצחי
אלי את באה ובואך יקר כל כך ללב,
שעת-ערב! גם כשילוו את צעדה שמחים
עבי-הקיץ ומשב של צפרירים שלו,

וגם כשמסופות שלגים אל התבל תנחי
את חלחלות האפל הארך להשתלב,
תמיד תרדי כה מיחלת, ואת הדרכים
הנסתרות ברוך תאחזי, את דרכי הלב.

את מחשבות-לבי שלחת בנתיב הנדודים
המובילים אל ריק הנצח; וחומק בינתיים
הזמן הזה הרע, אשר עמו ילכו גדודים

של דאגות שהתאנו לשנינו ענותים;
ועת אביט בשלותך, תשקיט היא ותרדים
את רוח הקרבות שבי שואגת שבעתים.

מה תשעה? המאה כבר חותם אחרון מניחה;
אל מקום אשר בו בטלים החקים ושבורים
מחישה צעדה ונושאת אל הלילה עשרים
משנותיה, אשר תעטפנה צנת שכחה.

אם משגה החיים, אם חרון ואימה ובכא,
הן חיית מדי וימיה כלם נספרים;
וכעת את חייה תיטיב ותשקד על ספרים
ותנחיל לדורות הבאים את מופתי כתיבתך.

בן אמלל, מאהב מיאש, מולדתו נשמטה,
איש קשה לבריות וקשה גם על נפש עצמו,
ועל אף עלומיו חרושה כבר דמותו וקמוטה,

מה תשעה? החיים בני-חלוף, היצירה היא לעד;
האדם שקצרו גבורותיו, שמועט לו עצמו –
דף שיריו, הוא יקצר התהלה שאליה נועד.